

Devadesátiny akademika Václava Vojtíška

9. srpna 1973 se dožil akademik Václav Vojtíšek devadesáti let života, naplněného neúnavnou a soustavnou prací vědeckou, pedagogickou i organizační. Těžko přehledná řada archivářů mu vděčí za základy své odborné erudice, vědecké dílo Vojtíškovy je trvalým pojmem v naší historiografii, jeho působení jako ředitele Městského archivu pražského nebo Ústředního archivu ČSAV představuje důležitou epochu ve vývoji těchto vědeckých ústavů. Akademik Vojtíšek je neúnavně činný i nadále a jeho literární dílo stále pokračuje novými studii. Pro právní historiky je připomínka jeho životního jubilea současně nebádáním k hlubokému sepětí práce právnícké a historické, jak ji příkladně prováděl jubilant, jehož dílo patří ve svých závažných částech i dějinám státu a práva, zejména je velmi významným přínosem dějinám práva městského. Jeho vědecký podíl na právněhistorické práci byl také již náležitě připomenut a zhodnocen při příležitosti jeho 75 narozenin (viz zprávu autora těchto řádků v Právněhistorických studiích 4, 1958, s. 239 - 240, a hodnotící článek V. Vaněčka, Václav Vojtíšek jako právní historik, in Acta Universitatis Carolinae - Philosophica et historica II, 1958 - Sborník prací k počtě 75. narozenin akademika Václava Vojtíška, s. 235 - 239).

Historikové státu a práva, připomínající si osobnost i dílo, rádi se připojují k pozdravům a přáním, které jubilant v hojné míře dostává v úctě k jeho velké vykonané práci.

Kejř

Profesor Jiří Cvetler sedmdesátiletý

Dne 4. února 1972 se v plné práci a tělesné i duševní svěžesti dožil 70 let univ. prof. JUDr. Jiří Cvetler, profesor právnícké fakulty university J.E. Purkyně v Brně. Jubilant pochází z Prahy, kde studoval práva na Karlově universitě (1920-1924). Po doktorátě (1924) pokračoval ve studiích papyrologie a byzantinistiky na filosofické fakultě v Mnichově (1931/32) u papyrologa Leopolda Wengera a na právnícké fa-

kultě státní university v Římě (1932) u romanisty Salvatora Riccobona. V té době měl už za sebou všestrannou a speciální právní praxi.

S náročnou praktickou činností právníckou dovedl jubilant už ve svém mládí spojovat velmi intenzivní činnost vědeckou a pedagogickou. Nejprve jako externí učitel na Státní škole archívni v Praze, kde působil od roku 1932, a brzy nato na právnícké fakultě Karlovy university, kde se t. 1935 habilitoval pro římské právo a kde přednášel jako soukromý docent - s výjimkou okupace - až do r. 1946. Tehdy byl jmenován profesorem téhož oboru na právnícké fakultě Masarykovy university v Brně.

Jako pořadím druhý romanista brněnské právnícké fakulty, stal se nástupcem nezapomenutelného prof. Jana Vážného, umučeného r. 1942 v koncentračním táboře v Mauthausenu.

Těžiště rané vědecké činnosti prof. dr. Cvetlera byla papyrologie. Zvláště intenzivně pracoval v oblasti práva ptolemajského Egypta, jak o tom svědčí jeho habilitační spis "Daneion a zápůjčka v právu ptolemajského Egypta" (1934). Tento "příspěvek k antické obligaci zvláště na základě papyrů" (jak zní podtitul spisu) dosud neztratil vědeckou hodnotu a těší se stále živému zájmu, zejména německé právní papyrologie. Na toto pojednání navazují další Cvetlerovy rané studie, zejména rozprava z právně-hospodářské oblasti ptolemajského Egypta: *Le cosiddette "anticipazioni" nell'economia rurale dell'Egitto tolemaico* (Atti del Congresso internazionale di papirologia, Firenze 1935; Milano 1936).

Po zrušení brněnské právnícké fakulty pracoval Jiří Cvetler od r. 1952 v brněnské pobočce Slovanského ústavu ČSAV až do r. 1963, kdy odešel na odpočinek.

Věnoval se zprvu středověké byzantologii a balkanistice, jak o tom svědčí jeho životopisná studie "Konstantin Jireček - byzantinologue" (*Byzantinoslavica* 18, 1957). K Jirečkovi se vrátil ještě článkem z *dějiny slavistiky* "V. Jagić und K. Jireček - eine wissenschaftliche Freundschaft" (*Beiträge zur Geschichte der Slawistik*, Berlin 1964). Kromě Jirečka je to dr. Rudolf Taxis, jeden z českých právníků v Bulharsku, jemuž věnoval pozornost. Uveřejnil o něm článek *Pražská universitní léta dr. R. Taxise* (*Acta Universitatis Carolinae*, 1962).

Velká Cvetlerova rozprava *The Authorship of the Novel on the Reform of Legal Education at Constantinople (about 1045 A.D.)*, vydaná v Polsku (*Symbolae Raphaeli Taubenschlag dedicatae* II, 1957; *Eos* 67, 1957, *Varsaviae - Vratislaviae* 1957, *Ossolieuum*) znamenala revizi názorů o autoru oné novely.

Velmi záhy jubilant rozšířil svůj vědecký zájem na novodobé dějiny Bulharska, se zvláštním zaměřením na aktuální problematiku účasti

českých právníků v budování nového bulharského státu a jeho správního a justičního aparátu. Do novější historiografie Bulharska zasáhl podnětně objevným pojednáním Český dopisovatel v srbsko-bulharské válce r.1885 (Slovanské hist. studie III, 1960). Svě znalosti bulharské historiografie uložil do statě "Bulharská historická věda v posledním desetiletí"(Sborník Matice Moravské, 82, 1963).

Od sklonku padesátých let se podílel na plnění státního plánu výzkumu česko-polských vztahů v minulosti. Výsledkem několikaletého bádání na tomto poli bylo velké kolektivní dílo "Češi a Poláci v minulosti", do jehož I. svazku (1964) přispěl jubilant statěmi z politických a kulturních dějin česko-polských z období předhusitského. Tyto statě došly vysokého ocenění v odborné kritice polské.

Do dějin české právní kultury zasáhl jubilant důkladnou rozpravou "K české účasti na budování bulharského státu. Činnost prokurátorů A. Bernkopfa a dr. K. Svobody při organizaci "justice" (Slovanské hist. studie 6, 1966, s ruským resumé) i německy psané pojednání o činnosti českých právníků ve východní Rumélii v letech 1880-1885 (Association internationale d'études du Sud Est européen, Sofia 1969).

Vzhledem ke své odborné kvalifikaci byl prof. Cvetler r. 1969 pověřen jako externí učitel přednáškami o bulharské kultuře a dějinách na filosofické fakultě brněnské university. Po letech tuhé práce shromáždil téměř úplný materiál pramenný k účasti Čechů v budování bulharského státu. Na obnovené brněnské právnické fakultě byl J. Cvetler r. 1969 jmenován profesorem obecných dějin státu a práva a působil zde až do odchodu do důchodu v r. 1973.

Jubilant se zúčastnil řady mezinárodních vědeckých kongresů a konferencí (papyrologických, archeologických, právnických a historických) a nejednou vystoupil se svými názory na internacionálním vědeckém fóru. Po zásluze se mu dostalo z této strany uznání a vědeckých poct. Byl jmenován dopisujícím členem Institut du droit romain v Paříži a je členem Association internationale des papyrologues v Bruselu.

Přejeme jubilantovi do dalších let pevné zdraví a duševní pohodu k další tvůrčí práci.

Bulín